

Instagram: stela_knjige

Facebook: stela

www.stelaknjige.rs

NASLOV ORIGINALA

Jenny Blackhurst

How I Lost You

Copyright © 2014 Jenny Blackhurst

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2025

ZA IZDAVAČA

Marko Sabovljević

UREDNIK

Marina Sabovljević

LEKTURA I KOREKTURA

Lidija Cenić

DIZAJN KORICA

Siniša Subotić

SLOG I PRELOM

Dizajn studio Layout

ŠTAMPA

Alpha print, Zemun

TIRAŽ

1.000

IZDAVAČ

Publik praktikum, imprint Stela

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

GODINA IZDANJA

2025

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući foto-kopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-6152-334-2
COBISS.SR-ID 161912841

DŽENI BLEKHERST

KAKO SAM TE
IZGUBILA

Prevela s engleskog
Ana Anastasijević

Stēla

*Za Eša, i za Konora, koji nikad ne odustaje i uvek nađe
način. Volim te, pileći medaljončiću.*

ZAHVALNICE

Pre svega, hvala mom divnom agentu Latiši Raderford. Bez njene strasti prema Suzaninoj priči i nepokolebljive podrške sada ne bih ovo pisala – učinila je da mi se snovi ostvare.

Vikiju i Darsi i čitavom timu u *Hedlajnu*. Ispolirali su kamen i od njega napravili dijamant, a ja sam veoma počašćena što sam dobrodošla u njihov svet. Hvala im na svim savetima, na tome što su se prema meni ponašali kao da znam šta radim iako su shvatili da nije tako i na svem trudu koji ulažu.

Hvala prijateljima na najvećoj podršci koju devojkama može da dobije, za svaku priliku kad su bili uzbuđeni zbog mene dok sam se ja previše plašila. Hvala za svaki put kad su mi rekli da ja to MOGU i ponašali se kao da u to nimalo ne sumnjaju. Sari, mom prvom čitaocu, koja mi je govorila kad sam u pravu, a što je još i važnije, i kad grešim. Lorni, Džo i Lori zato što su uvek bile tu – već su sedam godina zaglavljene sa mnom. Emi i devojkama iz *JN*, koje su bile uz mene kad sam ovo započela, i damama i gospodi u *SFRS*, koji su bili tu kad sam završila. One verovatno ne znaju koliko mi je čudno i sasvim neverovatno bilo kad god bi me neko od njih pitao *kako ide knjiga*.

Hvala posvećenim recenzentima u *YWO* – bez njihovih zapazanja ova knjiga nikad ne bi dogurala do urednika. Posebno sam zahvalna Notliju – svačijem prvom recenzentu – ne samo na tome što je knjigu rastavio na komadiće nego i na pomoći da ih ponovo sastavim, i Kej Lič, Sioban Daiko i Fredu Hebertu na stalnoj podršci i zato što su me uverili da bih mogla da postanem *pravi pisac*.

I na kraju, hvala najsajnijoj porodici koju devojčica može da poželi. Mojooj mami i tati, koji su me uverili da mogu da

uradim sve što sebi zacrtam kao cilj i podržavali me u tome tako što su uvek bili uz mene, i mom velikom malom bratu, koga mnogo volim. Nadam se da su ponosni na mene koliko i ja na njih. Volim ih.

I Ešu. Na svim njegovim ohrabrujućim rečima, ljubavi i podršci; na našem divnom sinu i detetu koje čekamo; na kasnim noćnim razgovorima u šupi, gde mi je jasno rekao da *treba da pokušam* i na tome što je uvek bio čovek za koga sam se udala. Njega i dečaka volim više nego što se rečima može iskazati.

*Pismo Suzan Webster Odboru za uslovni otpust
– zatvorenik #397609
23. januar 2013.*

Poštovani članovi Odbora,

Zovem se Suzan Webster. Pre gotovo četiri godine, 23. jula 2009, ubila sam svog tromesečnog sina. Trebalo mi je mnogo vremena da izgovorim te reči i prihvatim ih kao istinite, pa ipak osećam nezamislivu bol i tugu dok ih zapisujem.

Za vreme boravka u pritvoru i tokom dve godine i osam meseci u Oukdejlu, pročitala sam skoro sve što je objavljeno o postporođajnoj psihozi, tom obliku postporođajne depresije od kojeg sam patila kad se Dilan rodio. Čitanje o tome pomaže mi da razumem i prihvatim da nisam imala kontrolu nad svojim postupcima tog užasnog dana. Sada takođe znam da su sećanja koja imam na tih dvanaest divnih nedelja sa Dilanom romanizovana u mojoj svesti, da su nastala zbog poricanja užasnog besa koji sam osećala prema njemu. Znam to zato što doktori tako kažu. Od saznanja da sam ubila svoje dete još mi je teže prihvatanje činjenice da su te svete uspomene – sve što mi je ostalo od divnog sina – proizvod mog sopstvenog izopačenog uma. U najmračnijim trenucima poželim moć da se setim mržnje i ravnodušnosti prema životu koji sam stvorila. Možda bih tada imala trenutak mira, kratak predah od osećaja krivice i bola koji pomračuju svaki trenutak dok sam budna. Mrzim sebe što se tako osećam; jedino mi uspomene, one stvarne ili izmišljene, pomažu da sebe smatram osobom kakva sam nekad bila. Osobom kakva sam mislila da jesam. Žena, majka, možda malo neorganizovana, zasigurno očajna kuvarica – ali ne ubica, ni u najgroznijim noćnim morama.

Iako sam prihvatila ono što sam uradila, ne prihvatam oproštaj. Znam da nikad neću moći da oprostim sebi. Sve što tražim

jeste da se moje pokajanje uzme u obzir na saslušanju za puštanje na uslovnu slobodu kako bih pokušala da ponovo izgradim svoj život, da uradim nešto dobro za ovaj svet i počnem da se iskupljujem za zlo koje sam učinila u prošlosti.

*S poštovanjem,
Suzan Vebster*

1.

24. april 2013.

Još uvek je tu.

Ma koliko puta izlazila iz sobe i pokušala da se ponašam normalno, ono je uvek tu kad uđem u kuhinju.

Stiglo je jutros, skriveno ispod drečavih reklama i zlokobnih računa. Zazirem od pošte. Nedelja mi je omiljeni dan u sedmici.

Nedeljom ne stiže pošta. Ali danas nije nedelja. I danas pošta stiže.

Mogu samo da pretpostavim kako moja mržnja prema svemu što stiže u kovertu potiče od gomile računa koje primam svakog dana. Ovde sam tek četiri nedelje i čini mi se kao da svako komunalno preduzeće u zemlji pokušava nešto da mi naplati. Svaka uplatnica koju dobijem podseća me da sam za nešto zaboravila da napravim trajni nalog, a deprimira me što sam tako neorganizovana i što moram da razvlačim oskudna sredstva kojima raspolazem.

Ovo što je danas stiglo u sanduče nije račun. Znam to jer je adresa ispisana rukom. To nije pismo od prijatelja ili osoba s kojima održavam prijateljske veze dopisivanjem. Veličine je razglednice i braon boje. Slova su sitna i pisana; liči na ženski rukopis, ali ne mogu da budem sigurna u to. Ništa od toga nije razlog što koverat i dalje stoji na radnoj površini u kuhinji, neotvoren.

Mogla bih da ga bacim pravo u kantu. Mogla bih da sačekam Kesi i zamolim nju da ga otvori, kao srednjoškolka koja moli mamu da pročita rezultate testa. Ponovo prilazim kovertu, čitam reči ispisane na njemu i srce počinje divlje da mi lupa.

Suzan Webster, Ulica Hrastovih brvnara 3, Lادلou, Šropšir.
Ali Suzan Webster je mrtva. Znam; ubila sam je pre četiri nedelje.

Niko na svetu ne bi trebalo da zna gde sam i ko sam. Zato sam i promenila ime. Čak me i moj nadzornik za uslovnu slobodu zove Ema. Još uvek ponekad zaboravim da se odazovem. Moje ime je, moje novo ime, Ema Kartrajt. Nisam, međutim, poznata po njemu. Pre četiri godine još sam bila Suzan Webster. Mogu sada da vas zamislim kako se umereno mrštite; možda vam je ime odnekud poznato, ali ne možete da se setite odakle? Možda brzo trepćete dok pokušavate da se priselite. Ako živite na severu, možda mrmljate nešto ovako: „Ah da, da to nije ona žena koja je ubila sina? Kakva šteta.” Ako pak živite u ostatku zemlje, verovatno me se uopšte ne sećate. Vest je objavljena u isto vreme kada je jedna slavna ličnost uhvaćena kako diluje drogu. Moj sin i ja smo se našli samo na unutrašnjim stranama državnih novina.

Uradiću to. Drhtavim rukama pažljivo cepam koverat da ne oštetim ono što je unutra. Dok mi razglednica pada u ruku, u magnovenju se pitam treba li da nosim rukavice, za slučaj da je ovo neka pretnja i da će je policija prisvojiti kao dokaz. Običnom čoveku verovatno zvuči čudno strepnja da ti poštom može stići pretnja smrću. Verujte mi, ni ja nikad nisam mogla da zamislim da ću biti u ovakvoj situaciji.

Prekasno je da sada razmišljam o forenzičarima. U svakom slučaju, to nije pismo nego fotografija. Dečkić gleda u kameru i osmehuje se toplo, iskreno i lepo. Strah smenjuje zbunjenost. *Ko je on?* Ne poznajem nijedno dete tog uzrasta; ima dve-tri godine. Imam sestričinu, a ne sestrića, a nekoliko majki s bebama koje sam upoznala u grupama pre... Pa malo pre nego što... verovatno samo pokušava da zaboravi ono što se desilo i pretvara se da Dilan i ja nikada nismo ni postojali.

Zašto mi je ovo poslato? Još pokušavajući da se setim sve dece koju znam, bacam fotografiju na radnu ploču. Ona se okreće u vazduhu, pada licem nadole i u tom trenutku se čitav moj svet sužava preda mnom na veličinu fotografije 10 x 15 centimetara. Na poleđini su istim urednim rukopisom napisane samo tri reči:

Dilan – januar 2013.

2.

„To je podla šala”, objavljuje Kesi i baca fotografiju na radnu ploču u kuhinji. *To je sve?* Dvadeset minuta sam čekala dok je ona bez reči piljila u dete, i sve što sam dobila je: *podla šala?* Duboko udišem.

„Znam ja to, Kes, ali čija šala? Ko osim tebe zna da sam ovde? Da li je to pretnja? Ili neko hoće da mislim kako je Dilan još živ?”

Ona skreće pogled, a ja znam da misli da zna ko je to uradio.

„Mark”, kažem. „Misliš da je to bio Mark.”

Kesi škrguće zubima na pomen njegovog imena i upinje se da ništa ne kaže. To joj ne pada lako. Isturila je oštru bradu i mislim da se bukvalno ugrizla za jezik. Moja najbolja prijateljica mrzi mog bivšeg muža. Ne voli ona većinu muškaraca, ali Mark je, mislim, na vrhu tog spiska. Zasigurno znam da se ni ona njemu ne bi dopadala iako se nikad nisu upoznali.

Mislim da je potrebno da vam kažem ko je Kesi. Ona je najbolja prijateljica koju sam ikad imala, prijateljica kakvu sam oduvek želela, ali se ne poznajemo čitavog života. Nismo se upoznale kao stidljive učenice prvog dana u školi i nismo bile cimerke na koledžu. Kesi sam upoznala kad su oko nas zavijali grubi glasovi, a čelična vrata se s treskom zatvorila iza mene. Sedela je na gornjem krevetu sa izblajhanom plavom kosom skupljenom u punđu na vrhu glave i tankim crnim obrvama. Skočila je odozgo i sletela kao mačka pored mene – posle sam saznala da je slomila članak prvi put kad je to probala. Šljampave tamnozeleno zatvorske pantalone visile su joj sa izbočenih kostiju kukova, a gornji deo, koji je izgledao kao da je sa dečjeg odeljenja, otkrivao je mlečnobeli stomak. Izgledala je kao da bi

je oduvao jači vetar, a ipak je ostavljala utisak fizičke snage, jači od svih koje poznajem.

„Gornji je moj, ali nisam ja neko ko piša drugima u krevet kao neki ovde, pa ne moraš da brineš. Ne diraj moje stvari.”

Upoznala sam Kesi onog dana u životu kad sam se osećala najusamljenijom. Tada to nisam znala i saznala sam mnogo kasnije, ali ona je spasla stvar, spasla me je.

Upoznale smo se zato što je ona kriminalac. Ubica, kao i ja. Kesi se, međutim, za razliku od mene, seća svake sekunde svog zločina. Uživa u detaljima i prepričava mi događaj kao što deci u letnjim kampovima oko logorske vatre pričaju strašne priče. Dozlogrdilo joj je što stalno govorim da je ta ravnodušnost „mehanizam odbrane od sećanja na sopstveni zločin”. Zvala me je Frojd samo nedelju dana pošto sam to prvi put rekla i odbijala da upotrebljava moje pravo ime sve dok nisam obećala da ću prestati da je psihoanaliziram. To je nešto najbliže priznanju da sam možda u pravu koje sam od nje dobila.

„Dobro...” Spremna sam da joj udovoljavam neko vreme. „Pretpostavimo da je Mark to poslao. Kako on zna gde sam? I zašto bi hteo da mislim kako je naš sin još živ?”

Kesi nestrpljivo koluta plavim očima prema nebesima. „Bavi se informacionim tehnologijama... zar ne?”

„Tako je”, klimam glavom. „Ali nije haker.”

Ona sleže ramenima, dok ja ustajem da skuvam još jedan čaj. Ruke mi se tresu čim nečim nisu zauzete.

„I zašto? Zašto bi mi bivši muž, koji je možda i postao haker, poslao sliku dečaka za koga svi znamo da ne može da bude moj pokojni sin?”

„Možda zato što je seronja? Ili hoće da izruči još jedan grumen krivice na emotivnu gomiletinu sranja koju već nosiš? Ili da bi te izbezumio? Možda ‘januar 2013’ ne znači da je taj dečak

Dilan, samo da bi tako izgledao da ga nisi... Pa da nije, znaš već...”

„Znam.”

„Imaš li još Dilanove fotografije? U onom albumu koji ti je tata dao?”

„Imam negde”, odgovaram odsutno. Neću ih izvaditi. „Ne verujem da je to Mark poslao.”

Mark je bio razoren gubitkom našeg sina – svaki čovek bi bio – ali davao je sve od sebe da bude uz mene. Čak me je dva puta posetio u Oukdejlu. Oba puta se tresao kao prebijeno štene i jedva se usuđivao da me pogleda, ali mi je bilo prijatno da znam kako bar pokušava da mi oprost. A onda su posete jednostavno prestale. Nekoliko nedelja kasnije stigli su papiri za razvod braka s prikačenom porukom na kojoj je Markovim rukopisom pisalo: *Žao mi je*. Tada je Kesi napravila pikado od njegovih slika koje sam imala u zatvoru i počela da ga gađa mokrim papirnatim salvetama da me oraspoloži. U Oukdejlu nisu dozvoljene strelice. U Oukdejlu nisu dozvoljene naoštrene olovke.

„To je, dakle, samo podla šala”, pokušavam da uverim sebe. „Nije pretnja. Samo, reč ‘šala’ označava da je nešto smešno, a ovo *nije* smešno.”

„Onda je podvala ili kako to oni u odeljenju za prevare zovu? Obmana.” Takva je Kesi kad odluči da je u pravu u vezi s nečim. Dugim plavim noktima kucka po stolu i jasno je da joj treba cigareta. Ti nokti za mene predstavljaju dokaz potpune transformacije koju je prošla otkako je izašla iz Oukdejla. Kad sam je upoznala, bili su izgriženi, sa sljuštenim lakom namazanim ko zna kada. Oni su davno nestali, kao i mini-suknje od teksasa i majčice iznad pupka. U poslednje vreme odeća joj pokriva meso, a nokti joj više nisu izguljeni.

„Podvala, da, naravno”, odsutno odgovaram. „Mora da je podvala. Zasigurno nije pretnja.”

Najbrže što mogu otarasim se Kesi, pretvarajući se kako imam neki posao da završim. Ona zna da lažem, ali to prihvaća bez reči i ljubi me, ostavljajući mi jarkoružičasti otisak karmina na obrazu i neupadljiv mokr ubrus u sudoperi.

Dok već po stoti put prevrćem koverat po rukama, primećujem nešto zbog čega mi ruke zadrhte. Na kovertu nema poštanskog pečata. Znači da je ostavljena na pragu pre nego što je pošta stigla. Ko god da je ovo uradio, bio je pred mojom kućom, došao do ulaznih vrata i tiho ostavio fotografiju dok sam bila u kuhinji. Od te pomisli pripada mi muka i pokrивam usta rukom. *To nije pretnja*. Ne liči na pretnju. Ako i jeste pretnja, blesava je. Pretnja koja nije čak ni nagoveštena! Osim suptilnog upozorenja da neko zna moje pravo ime. Neko zna ko sam ja. I šta sam uradila. Neko ko je stajao na mom pragu.

Više ne mogu da budem jaka. Borbenost me sasvim napušta, spuštam se na kolena na hladan kuhinjski pod i počinjem da jecam.

3.

Džek: 23. septembar 1987.

Stopalo je udarilo dečaka u lice, a peta mu se zabila u rebra. Još čvršće se sklupčao u loptu, zastenjao, ali – primeti Džek, pokazujući mrzovoljno poštovanje – bez suza. Kada su videli krv, Rajli pođe napred, ali ga Džek zgrabi za ruku – još je bilo prerano. Još minut-dva, još nekoliko modrica, možda slomljeno rebro. S nekoliko metara udaljenosti, dok su stajali naslonjeni na montažne kolibe, prebijanje je izgledalo hipnotišuće, skoro kao neka koreografija. Kada je čuo krckanje kao da se grančica slomila, a stenjanje utihnulo, uspravio se, otresao rukav džempera i pokazao rukom Rajliju da ga prati prema zabavi.

„Odjebite od njega.”

Sva tri dečaka stadoše iako je jedan i dalje držao stopalo na polomljenom ručnom zglobu petnaestogodišnjaka – kao da bi u suprotnom ovaj negde otišao.

„Kakve ovo jebene veze ima s vama dvojicom?” Prvi dečak – Džek nije imao pojma ko su oni – napravi gest kao da glavom udara zamišljenu kozu ispred sebe. Jebeni moron.

„Šta je uradio?”

„Odrukao je Harisa pandurima.” Drugi dečak, čije je stopalo bilo na zglobu žrtve, spusti ga na zemlju. „Je l' tako, Šekspire?”

„Nisam ja”, promrmlja gomila odeće i krvi sa zemlje.

„A ko je onda?”, zahtevao je odgovor treći dečak – Haris, po svoj prilici. Bio je najveći od njih trojice, ali je prema onome što je Džek video, on žrtvi naneo najmanje povreda. Možda nije hteo da se prlja. Imalo je to smisla.

„Ne znam. Nisam ja.”

„Lažljiva mala zmijo.” Drugi dečak ponovo poče da ga štutira. Džek se za tren oka stvori pored njega, zgrabi ga za bordo blejzer i odgurnu ga.

„Rekao sam da odjebete od njega. Nije on drukao vašeg drugara. Govori istinu, to nije bio on.”

„Ma stvarno – otkud ti znaš?”

„Ja sve znam, moronu. Ako hoćeš da saznaš ko te je cinkario, nađi Majka Pitersona.”

Haris suzi oči, a to isto učini i Rajli pored Džeka. „Siguran si?”

„Siguran sam. I još nešto.” On pokaza rukom prema dečaku na zemlji. „On je sa mnom odsad. Ako imate bilo kakav problem s njim, obratite se meni. Ako vas ponovo uhvatim da ga dirate, polomiću vam noge – svoj trojici. Ne znam šta bi tada bilo s tvom ragbi karijerom, Harise, debilu.”

Zadržao je dah i držao vilicu mirno. Haris se okrenuo prema svojim pajtosima i pokazao im glavom da krenu. Sva trojica su otišla kao da su upravo završila fudbalsku utakmicu.

„Dobro si?” Rajli povuče dečaka u čučanj, ali mu je glavu držao napred i prema dole. Njegova smeđa kosa do ramena bila je umazana mešavinom gela, znoja i krvi. Pokušao je da okrene glavu prema Džeku, koji je stajao iznad njega, ali se onda zgrči i ponovo pogleda u zemlju.

„Zašto si im ono rekao?” Reči su se jedva razaznavale kroz otečene usne. „Piterson... nije to uradio. Ja sam.”

„Sprečio sam ih da te još gore premlate, zar ne? Hoćeš da ih zovem da se vrate? Da im kažem da sam pogrešio?” Okrenuo je glavu u pravcu u kojem su dečaci otišli iako je znao da više nisu tu. „Harise! Hej, Harise!”

„Ne, izvini, nisam tako mislio.” Dečak se trgnu od bola.

„Bože, baš su te udesili. Hajde, idemo kod mene – moji mama i tata nikad nisu tu i Lusi će te srediti.”

„Ko je Lusi?”

„Kućna pomoćnica. Odlepio sam kad su rekli da će da živi s nama jer sam znao da je angažuju da bi me držala na oku, ali skroz je gotivna – nema više od osamnaest, ima ogromne sise i pravi opako dobar tost. Ja sam Džek, ovo je Met. Zašto su te zvali Šekspir? To ti je nadimak?”

Dečak se namršti kroz krv. „Ne. Mrzim to. Sve sam tačno uradio na testu iz engleskog i gospođica Bramal me je nazvala malim Šekspiom. Sad me svi tako zovu. Ja sam...”

„Sviđa mi se”, prekide ga Džek. „Čini da deluješ pametno, a ja volim pametne ljude. Mogu da te zovem skraćeno Bili i da bude naša interna šala. Ortaci smo sada, zar ne?”

„Zašto hoćeš da budeš ortak sa mnom? Nisam ti ja kao ti i tvoj pajtaš.”

„Ma jelda? A kakav je to moj pajtaš?”

„Bogat. I... zgodan, i sve ostalo.”

Džek pogleda u Meta i obojica prasnuše u smeh. „Nastran si, Šekspire? Sviđa ti se moj ortak, jelda?”

„Ne! Nisam to mislio, samo sam...”

Džek frknu. Bože, da li je ovaj momak stvarno tako ograničen? Svejedno, ipak će ga iskoristiti.

„Hajde, idemo da te očistimo.”